

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten

Peter Post

010-224 47 29

peter.post@lansstyrelsen.se

Beslut
2014-06-09

Diarienummer
511-23287-2012

Sida
1(11)

Beslut om bildande av naturreservatet Smälteryd i Marks kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreservatet Smälteryd
NVR-ID:	2021327
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Mark
Ungefärlig mittpunkt	N 6380137 – E 345189 SWEREF 99
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	22.5 ha varav 2.4 ha vatten
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Naturgeografisk region:	Södra Västergötlands sprickdalslandskap
Objektskategori:	Ä, Ädellövskog
IUCN-kategori:	Ia Strikt naturreservat

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Smälteryd.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och förstärka de naturvärden som finns i området och som är kopplade till ädellövskog, gamla grova lövträd, och en historik med hävdpåverkan;
- trygga och förstärka livsbetingelserna för de växt- och djursamhällen samt arter inom området som gynnas av ädellövskog, gamla grova lövträd och gammal grov tall;
- Tillgängliggöra området för friluftsliv och naturstudier.

Syftet ska tryggas genom att:

- området skyddas från all form av exploatering;
- hagmarkerna restaureras och bete alternativt slåtter återinförs;
- naturvårdande skötsel för att främja ädellövträd genomförs vid behov, framförallt genom röjning och avverkning/ringbarkning av gran samt friställning av utpekade skyddsvärda träd;
- partier med granskog på sikt överförs till ädellövskog;
- anläggningar för friluftslivets behov uppförs, som parkeringsplats, informationstavla och eldstad.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg.
3. Anlägga luft- eller markledning.
4. Anordna upplag.
5. Borra, gräva, schakta, bedriva täkt, utfylla, tippa, dika eller dämna.
6. Avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd.
7. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.

8. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

9. Anlägga ny stig.

Utan hinder av A1 och A5 får strömriktare anläggas på markerad plats enligt bilaga 1. Utan hinder av A6 får även två ekar vid vägen i områdets norra del (se bilaga 1) avverkas enligt Länsstyrelsens anvisningar (dnr 511-23287-2012, 2013-03-25).

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som framgår under B.
- Vid reparation och trädsäkring av befintliga luftledningar, befintliga kablar och befintlig nätstation, samt underhållsröjningar för befintliga luftledningar. Markskador ska då undvikas.
- Vid nedgrävning av befintliga luftledningar. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid förläggning av fiberkabel, genom plöjning, i anslutning till vägar i området. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar med tillhörande vägområde. Detta inkluderar beskärning av grenar och fällning av träd som utgör en omedelbar säkerhetsrisk. Samråd ska dock ske med förvaltaren innan åtgärd.
- Vid reparation och underhåll av befintlig byggnad, markerad i bilaga 1.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Anläggning och underhåll av parkeringsplats, informationstavla, eldstad.
3. Naturvårdande gallring, röjning, slåtter och betesdrift i den mån markägare eller arrendator inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder.
4. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Utplantera växt- eller djurart.

2. Framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älgdragare eller motsvarande.
3. Plocka eller gräva upp växter. Förbudet gäller inte plockning av blommor, bär eller matsvamp för husbehov.
4. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående och ikullfallna träd och buskar.
5. Göra upp eld annat än på anvisad plats.
6. Ställa upp husvagn.
7. Tälta mer än en natt.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B ovan.
- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

Föreskrift enligt C2 ovan gäller inte trafik på vägar i området.

Beskrivning av naturreservatet

I Marks kommun, väster om Storåns mynning i sjön Lygnern, ligger ett område med betade ekhagar, igenväxande hagmarker, ekskog och barrblandskog. Den norra delen utgörs av ett långsmalt parti som sluttar ner mot vägen mellan Sätilla och Fjärås. Området domineras av ekskog, men förekomsten av andra lövträd liksom tall och gran är i partier stor. I området förekommer också barrdominerade partier med främst tall. Södra delen av området har förutom ekskog och öppen mark även inslag av medelålders granplanteringar och yngre lövblandad barrskog och sluttar ner mot sjön Lygnern.

Reservatsområdet delas på mitten av länsväg 1609 mellan Fjärås och Sätilla.

Den centrala betade ekhagen kantas av sandstrand och domineras av gamla, grova och relativt vidkroniga ekar. Beståndet har till stor del slutit sig i krontaket. En bäckravin löper genom den här delen av området, och här finns en mindre öppen vallåker. I västra kanten finns en del inslag av bok.

Längs stranden söderut reser sig en berghäll och eken där går mot mer senvuxen krattekstyp. På hällmarken kommer tall, björk och en in, och mer död ved. Klipphällar med fina utsikter stupar ner mot sjön. I branternas övre delar återfinns en del äldre tallar. Ett medelålders homogent granbestånd av produktionskaraktär i västra kanten övergår längre söderut till ung lövblandad barrskog.

Branten i områdets norra halva är relativt orörd och domineras av ädellövträd, framförallt ek. På ovankanten längs reservatsgränsen övergår lövskogen i tall och barrblandskog. Två bäckar genomkorsar skogen. I norra

delen finns en igenvuxen väg som förr anslöt till landsvägen. Längst i norr löper ytterligare två bilvägar genom området.

Enligt den häradsekonomiska kartan 1890-1897 uppvisar den historiska markanvändningen stora likheter med dagens markanvändning. I norr dominerade lövskogar, som avbröts centralt kring bäcken av hävdad gräsmark. I söder tycks dock området varit en mer blandad löv- och barrskog än det är idag. Marken utanför området kring Storån var mer utnyttjad för åkerbruk ända ned till vattnet.

Området ligger intill sprickdalssjön Lygnern med både branta hållar och sandiga – leriga marker ner mot sjön.

Lygnern och Storån är båda klassade som nationellt värdefulla ur naturmiljösynpunkt. Lygnern är dessutom klassad som nationellt värdefull ur fiske-synpunkt med en skyddsvärd, ursprunglig och storvuxen öringstam.

Reservatet är beläget i direkt anslutning till den så kallade Mylonitzonen som är en av Sydvästsveriges mest framträdande deformationszoner. Inom Mylonitzonen karaktäriseras deformationszonerna ofta av att berget är kraftigt förskiffrat och rikt på glimmer. Berggrunden inom naturreservatet domineras av en bandad och delvis skivig bergartssekvens med omväxlande röda och grå bergarts led. I norr och i väster dominerar en grå till röd grå skiffrig eller gnejsig bergart och i söder dominerar en röd fältspatsrik granit.

Enligt jordartskartan består större delen av området mellan vägen och Storåns mynnig av lera. I den norra delens centrala parti finns ett mindre område med silt och den norra slänten domineras av morän. Hela området ligger under högsta kustlinjen. Storåns dalgång som har sin avslutning vid Smälteryd är ett representativt exempel på en meandrande å med en mångfald erosions- och sedimentationsformer.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

En stor del av naturreservatet omfattas av strandskydd.

Smälteryd innefattas av riksintresse för friluftsliv (FP11) och riksintresse för naturvård (NRO 14166) som båda bland annat berör stora delar av Lygnern och Storåns dalgång.

FP11 har intresseaspekterna naturstudier, strövande, bad, båtsport och fiske. Förutsättningar för riksintressets värden är att kulturmarker bibehålls öppna, stigar underhålls och att lövskogen bevaras.

För NRO 14166 anges som riksvärden bl.a. Lygnerns öring, ädellövskogens flora och floran knuten till naturbetesmarker.

Översiktsplanen för Marks kommun som aktualitetsförklarades 1998-09-01 anger området som 'Höga eller mycket höga naturvärden'. Av Fördjupad Översiktsplan för Sätla från 2003-10-21 framgår att Sätlaborna sett det som betydelsefullt att bevara ekhagen vid Smälteryd, och har önskemål om ett promenadstråk längs Lygnerns strand.

Ärendets handläggning

Området uppmärksammades i samband med rapporten "Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar" av Naturvårdsverket 2004, där Länsstyrelsen inventerade ett antal områden ägda av Sveaskog m.fl. statliga markägare. Genom en överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Sveaskog 13 juni 2008 åtog sig Sveaskog att utan ekonomisk ersättning låta dessa områden bevaras som naturreservat. Viktiga punkter i avtalsvillkoren var bl.a. att staten tar finansiellt ansvar för förvaltningen och att Sveaskog erbjuder sig mot marknadsmässig ersättning att utföra eventuell naturvårdande skötsel. Jakt, och i förekommande fall fiske ska i huvudsak kunna bedrivas som tidigare.

Specialfastigheter i Sverige AB, Sveaskog Förvaltnings AB, ägare till fastigheterna Håkankila 2:40 samt 2:60 som deläggande fastigheter i GA 1, Lillegårdsvägens vägsamfällighet, Marks kommun, Vattenfall Eldistribution AB, Fortum distribution AB samt Trafikverket har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Marks kommun, Havs- och vattenmyndigheten, SGU och Skogsstyrelsen.

Ägaren till Smälteryd 2:23, LRF Västra Götaland, Naturskyddsföreningens regionkansli i Västra Götaland, Naturskyddsföreningen i Marks kommun, NAISvefa och SGI har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Specialfastigheter i Sverige AB och Sveaskogs Förvaltnings AB har inget att erinra mot reservatsförslaget.

Vattenfall Eldistribution AB har inget att erinra mot reservatsbildningen och Fortum distribution AB konstaterar i yttrande att deras intressen gällande underhåll av befintliga kraftledningar har beaktats.

Marks kommun har inte svarat på remissen.

Trafikverket har inga synpunkter på förslaget naturreservat eller föreslagna föreskrifter.

Skogsstyrelsen ställer sig positiv till bildandet av reservatet men har lämnat synpunkter på området skötsel, bl.a. med avseende på röjning av busksnår och brynmiljöer liksom hantering av avverkningsrester vid skötselåtgärder.

Länsstyrelsen har justerat och förtydligat skötselanvisningarna efter Skogsstyrelsens synpunkter.

Havs- och vattenmyndigheten ser positivt på att Länsstyrelsen skyddar området men anser att den sjöareal som föreslås bör motiveras i beslutet och att den föreslagna avgränsningen kräver en beskrivning av limniska naturvärden.

Länsstyrelsen har justerat gränsen så att den omfattar endast en mindre del av Lygnern. Beslutet och skötselplanen har kompletterats något med beskrivning av Lygnern och Storån.

SGU har inga synpunkter på bildandet av naturreservatet, men har föreslagit vissa ändringar och kompletteringar av den geologiska beskrivningen av området.

Länsstyrelsen har kompletterat och justerat beslut och skötselplan utifrån SGU:s synpunkter.

Markägaren till fastigheten Smälteryd 2:23 som gränsar till naturreservatet har inkommit med synpunkter på framförallt avgränsning och skötsel av den del av reservatet som är belägen väster om väg 1609. Markägaren anser att området väster om vägen inte har något värde för reservatet utan följt med av bara farten. Vidare förordar markägaren en relativt hård gallring av barrträd och av sly i de västra områdena för att återställa landskapsbilden till det historiskt sett mer öppna landskapet. Slutligen påpekas en felaktig hänvisning till skötselområde i skötselplanen.

Länsstyrelsen bedömer att lövskogen väster om vägen har naturvärden som motiverar reservatsbildning. Området har i delar varit betydligt öppnare historiskt sett men har utvecklats till framförallt lövskog med mindre bestånd av barrblandskog. Naturvärden knutna till det gamla hävdade landskapet har i stor utsträckning försvunnit i detta område, förutom enstaka äldre vidkroniga lövträd. Dessa kan dock värnas genom friställning. Närmast vägen har dock Länsstyrelsen bedömt att en restaurering till bete med fördel kan genomföras. I övrigt har Länsstyrelsen föreslagit att gran avverkas eller ringbarkas och att sly röjs bort i en stor del av området för att skapa en öppnare skogsmiljö. I skötselområdet 3, som särskilt nämns i yttrandet, med större andel barrträd föreslås åtgärder för att reducera andelen gran nu och framöver. Länsstyrelsen bedömer att åtgärden på sikt kommer skapa en ljusare och öppnare skog än den nuvarande. Slutligen så har Länsstyrelsen justerat hänvisningen i skötselplanen på sidan 10 enligt synpunkterna.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Smälteryds höga natur- och kulturvärden är kopplade till ekskogen samt det gamla odlingslandskapet och dess hävdformer. De gamla lövträden och de hotade arter som gynnas av gamla lövträd kräver viss skötsel för sitt bevarande. Föreskrifterna för området motiveras av att beslutet tryggar och förstärker livsbetingelserna för de växt- och djursamhällen inom området som är typiska för ett gammalt kulturlandskap, exempelvis gamla grova ekar. Området kan genom beslutet också göras tillgängligt för friluftsliv och naturstudier.

Smälteryds naturvärden har dokumenterats i bl.a. Naturvårdsverkets rapport nr. 5340, 2004 (Skyddsvärda statliga skogar – Götaland) och har där föreslagits få ett långsiktigt skydd genom reservatsbildning.

Området ligger också i ett geografiskt sammanhängande område med höga naturvärden, där lövskogarna kring sjön Lygnern utgör en värdeakt, utpekad av Länsstyrelsen (2006). Det är ekskog som dominerar i trakten, med inslag av blandädellöv, triviallövskog och områden med rasbranter. Även betesmarker med ställvis krävande flora präglar naturmiljöerna kring Lygnern och Storån.

Miljömål

Naturrestatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålen Levande skogar samt Ett rikt växt- och djurliv.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturrestatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturrestat. Föreskrifterna är anpassade till naturrestatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmässiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Hushållningsbestämmelser

Naturrestatbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut från fastigheten Lygnersvider 1:29 med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller Specialfastigheter i Sverige AB.

I övriga delar tillfaller alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan Sveaskog i enlighet med överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Sveaskog AB den 13 juni 2008. I den händelse att Sveaskog avyttrar sitt markinnehav tillfaller virkessortimentet den nya markägaren istället. Detta gäller i naturreservatet ingående delar av fastigheten Lygnersvider 1:31.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskydds-förordningen.
- Regler om skydd av fornlämningar enligt kulturminneslagen.
- Regler om vattenverksamhet i miljöbalken.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Förvaltningen ska ske i samverkan med markägare och arrendatorer.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Mark- och miljö-

domstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, i Borås Tidning och Göteborgs-Posten.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4.

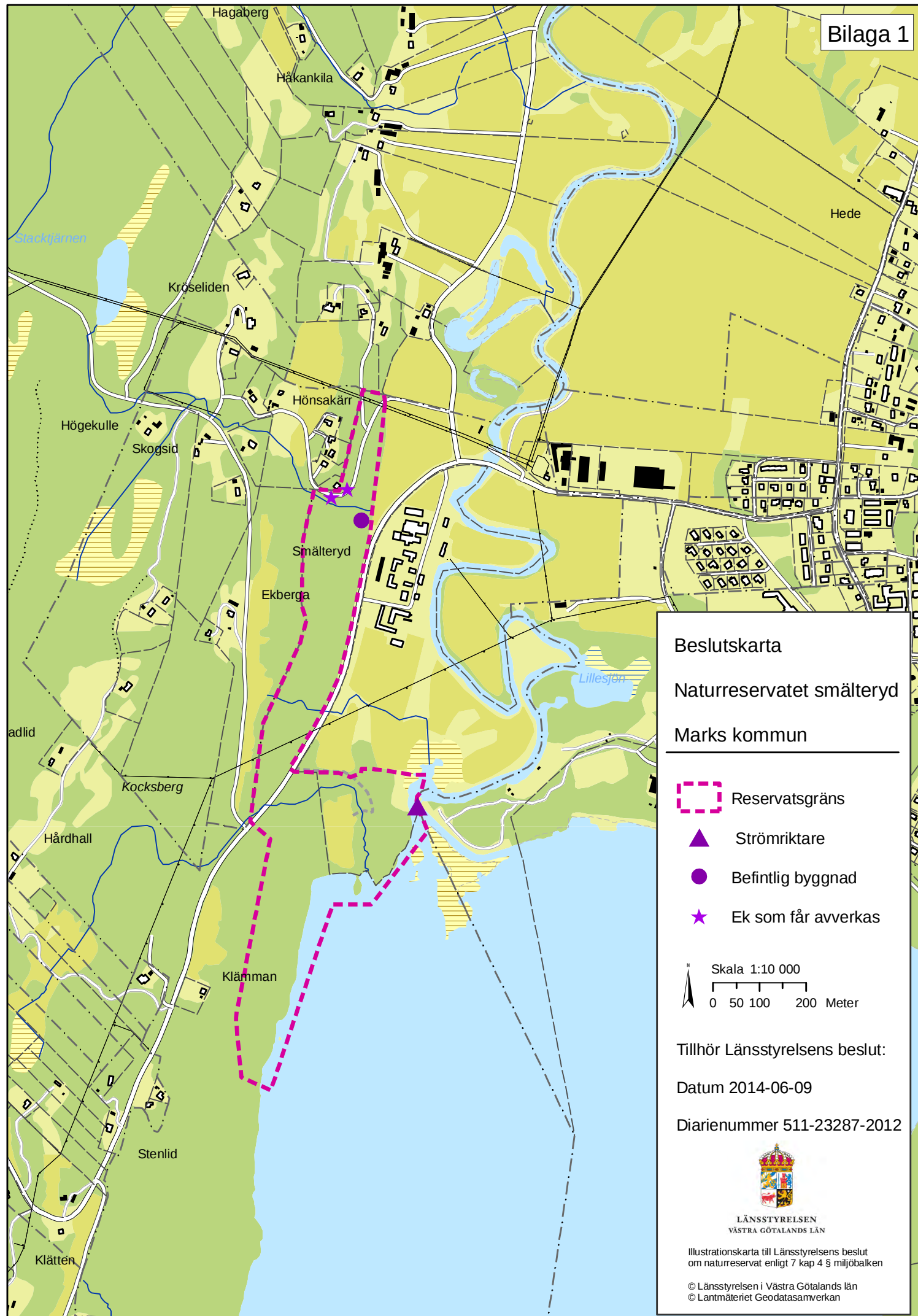
I detta ärende har länsöverdirektör Agneta Kores beslutat. Naturvårdshandläggare Peter Post har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, funktionschef Johan Jannert, antikvarie Lisa Ragnarsson, planhandläggare Johanna Severinsson, vattenvårds-handläggare Charlotte von Bahr och länsjurist Jonas Ledelius.

Agneta Kores

Peter Post

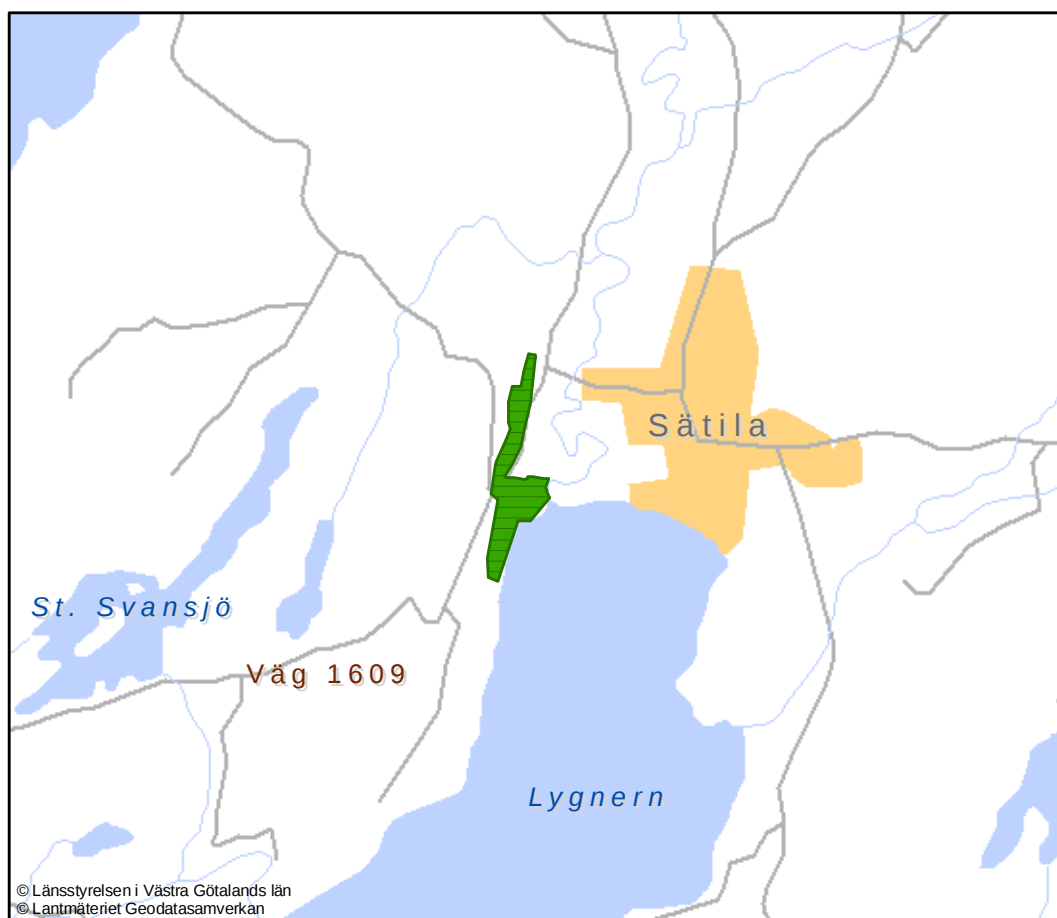
LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Bilaga 2

Dnr 511-23287-2012
Beslut 2014-06-09

ÖVERSIKTSKARTA

Naturreservatet Smälteryd Marks kommun

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

0 1 2 3 Kilometer

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Peter Post
010-224 47 29
peter.post@lansstyrelsen.se

Skötselplan
2014-06-09

Diarienummer
511-23287-2012

Sida
1(18)

Förslag till skötselplan för naturreservatet Smälteryd i Marks kommun

Smälteryd. Foto: Peter Wirdenäs

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Skötselplan för naturreservatet Smälteryd i Marks kommun.....	1
DEL A – BESKRIVNING	4
1. Syfte	4
2. Beskrivning av området	4
2.1 Uppgifter om naturreservatet	4
2.2 Allmän beskrivning av området	5
2.3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning	6
2.4 Områdets bevarandevärden	6
2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar	9
DEL B – SKÖTSEL	10
3. Skötsel och bevarandemål	10
3.1 Utgångspunkter vid indelning av skötselområden	10
3.2 Utgångspunkter för bevarandemål	10
3.3 Skötselområden med mål och åtgärder	10
3.5 Forn- och kulturminnesvård	15
4. Friluftsliv	15
5. Gränsmarkering	16
6. Uppföljning	16
6.1 Uppföljning av skötselåtgärder	16
6.2 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd	16
6.3 Revidering av skötselplanen	16
7. Sammanfattning av planerad förvaltning	17
8. Referenser	17

BILAGOR

3a Skötselområden

3b Naturtyper

3c Natura 2000-naturtyper

3d Skyddsvärda träd

3e Skötsel av skyddsvärda träd

Inledning

Skötselplanen beskriver vad som ska göras i naturreservatet, när och hur ofta det ska göras. Den fastställer också vad som är viktigast att göra om reservatsförvaltaren, d v s den som är ansvarig för naturreservatets skötsel, behöver prioritera. Förutom reservatsförvaltaren vänder sig skötselplanen till markägaren och andra intressenter.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t.ex. Väst kuststiftelsen eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas.

DEL A – BESKRIVNING

1. Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och förstärka de naturvärden som finns i området och som är kopplade till ädellövskog, gamla grova lövträd, och en historik med hävdpåverkan;
- trygga och förstärka livsbetingelserna för de växt- och djursamhällen samt arter inom området som gynnas av ädellövskog, gamla grova lövträd och gammal grov tall;
- tillgängliggöra området för friluftsliv och naturstudier.

Syftet ska tryggas genom att:

- området skyddas från all form av exploatering;
- hagmarkerna restaureras och bete alternativt slåtter återinförs;
- naturvårdande skötsel för att främja ädellövträd genomförs vid behov, framförallt genom röjning och avverkning/ringbarkning av gran samt friställning av utpekade skyddsvärda träd;
- partier med granskog på sikt överförs till ädellövskog; anläggningar för friluftslivets behov uppförs, som parkeringsplats, informationstavla och grillplats

2. Beskrivning av området

2.1 Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Smälteryd
Beslutsdatum:	2014-06-09
Areal:	22.5 ha, varav vatten 2.4 ha
Ekonomisk karta:	6B6j
Lägesbeskrivning:	En km väster om Sätla vid vägen mot Fjärås.
Län:	Västra Götaland
Kommun:	Mark
Socken:	Sätla
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
NVR-ID:	2021327
Naturgeografisk region:	Södra Västergötlands sprickdalslandskap
Typindelning enligt vattendirektivet:	Limnisk ekoregion 6 Sydväst, söder om norrlandgränsen, inom vattendelaren till Västerhavet, under 200 möh.
Vattenförekomst (HID):	Lygnern SE637886-128777 Rolfssån SE638496-129753

Tabell 1: Markslag och naturtyper som ska rapporteras till Naturvårdsverket. Målarealerna är de som förväntas efter eventuella restaurerings- och skötselåtgärder.

¹ Kartering av skyddade områden (KNAS), (Naturvårdsverket 2003)

² Sydsvenska lövskogar och andra lövbärande marker (Löfgren & Andersson 2000)

³ Inventering av ängs- och hagmarker (Naturvårdsverket 1987)

⁴ Redovisning av 2004 års bidrag (Naturvårdsverket 2004)

Markslag och Naturtyp	Areal år 2012 (ha)	Målareal (ha)
Barrskog:		
Granskog ¹	1	0
Tallskog ¹	0,4	0
Barrblandskog	1,2	0
Lövblandad barrskog ¹	2,5	4,1
Ädellövskog¹:	8,8	8,3
Busksnår, bryn²:	0,7	0
Åker/vall⁴:	0,8	0
Naturbetesmark³ (betesmark på in-äga eller utmark):		
Ekhage	4,4	7,4
Sjö:	2,4	2,4
Strandzon övrigt:	0,1	0,1
Vattendrag:	(0,5 km)	(0,5 km)
Vägar:	0,2	0,2

Kod	Natura 2000-habitat	Areal år 2012 (ha)	Målareal (ha)
9070	Trädklädd betesmark	4,4	7,4
9190	Näringsfattig ekskog	2,5	7,3

2.2 Allmän beskrivning av området

I Marks kommun, väster om Storåns mynning i sjön Lygnern, ligger ett område med betade ekhagar, igenväxande hagmarker, ekskog och barrblandskog. Den norra delen utgörs av ett långsmalt parti som sluttar ner mot vägen mellan Sätla och Fjärås. Området domineras av ekskog, men förekomsten av andra lövträd liksom tall och gran är i partier stor. I området förekommer också barrdominerade partier med främst tall. Södra delen av området har förutom ekskog och öppen mark även inslag av medelålders granplanteringar och yngre lövblandad barrskog och sluttar ner mot sjön Lygnern.

Reservatsområdet delas på mitten av länsväg 1609 mellan Fjärås och Sätla.

Den centrala betade ekhagen kantas av sandstrand och domineras av gamla, grova och relativt vidkroniga ekar. Beståndet har till stor del slutit sig i krontaket. En bäckravin löper genom den här delen av området, och här finns en mindre öppen vallåker. I västra kanten finns en del inslag av bok.

Längs stranden söderut reser sig en berghäll och eken där går mot mer sen-vuxen krattekstyp. På hållmarken kommer tall, björk och en in, och mer död

ved. Klipphöllar med fina utsikter stupar ner mot sjön. I branternas övre delar återfinns en del äldre tallar. Ett medelålders homogent granbestånd av produktionskaraktär i västra kanten övergår längre söderut till ung lövblandad barrskog.

Branten i områdets norra halva är relativt orörd och domineras av ädellövträd, framförallt ek. På ovankanten längs reservatsgränsen övergår lövskogen i tall och barrblandskog. Två bäckar genomkorsar skogen. I norra delen finns en igenvuxen väg som förr anslöt till landsvägen. Längst i norr löper ytterligare två bilvägar genom området.

Lygnern och Storån är båda klassade som nationellt värdefulla ur naturmiljösynpunkt. Lygnern är dessutom klassad som nationellt värdefull ur fiske-synpunkt med en skyddsvärd, ursprunglig och storvuxen öringstam.

2.3 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Enligt den häradsökonomiska kartan 1890-1897 uppvisar den historiska markanvändningen stora likheter med dagens markanvändning. I norr dominerade lövskogar, som avbröts centralt kring bäcken av hävdad gräsmark. I söder tycks dock området varit en mer blandad löv- och barrskog än det är idag. Marken utanför området kring Storån var mer utnyttjad för åkerbruk ända ned till vattnet.

2.4 Områdets bevarandevärden

2.4.1 Biologiska bevarandevärden

Smälteryd ligger i ett geografiskt sammanhängande område med höga naturvärden, där lövskogarna kring sjön Lygnern utgör en värdeattrakt, utpekad av Länsstyrelsen (2006). Det är ekskog som dominerar i trakten, med inslag av blandädellöv, triviallövskog och områden med rasbranter. Även betesmarker med ställvis krävande flora präglar naturmiljöerna kring Lygnern och Storån.

Sammanhanget med lövskogskontinuitet med bland andra Ramhultafallets naturreservat en dryg kilometer söderut ökar värdet på området. Norrut löper Storåns dalgång med höga naturvärden kopplade till vattnet, och många omgivande fina lövskogsbiotoper.

I Smälteryd har den södra branten invid Lygnern höga naturvärden med en relativt hög förekomst av döda träd och lågor.

Centralt i området dominerar gamla grova ekar i hagmarken som genomskärs av en naturligt meandrande bäckfåra, kantad av bok och al. Här finns mycket höga naturvärden knutna till ekarna och dess arter. Ett tiotal ekar har en diameter över en meter och har börjat utveckla håligheter och en intressant lav- och mossflora. Några av träden är vid tidpunkten för reservatsbeslutet i stort behov av frihuggning för sin överlevnad, främst i västra delen

av hagmarken. Av reservatets träd är 29 stycken registrerade och beskrivna i Länsstyrelsens inventering av skyddsvärda träd.

Tyvärr finns bara stubben kvar av ”Vällingecken” som stod i hagens norra del och lär ha varit en riktig bjässe. I hagen finns sparsamt med död ved. Ekhamnen har betats av kor.

Längs vägen mot Sättila norrut står blandädellöv, triviallöf och tall i branterna, som delvis är igenvuxna hävdmarker, men som ställvis troligen har lång trädkontinuitet.

Tabell 3. Förekomst av

- signalarter (S), arter som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Skogsstyrelsen, Nitare 2000)
- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Försvunnen (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Missgynnad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Gärdefors 2010)
- arter (ÅGP) som omfattas av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter.
- arter (EU) som är listade i EUs fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1 och art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

Frekvens: (1) enstaka, (2) måttlig, (3) riklig, eller exakt uppgift om sådan finns

Art	Kategori	Frekvens	Skötselområde	Inventeringsdatum	Källa/Uppgiftslämnare
Mossor	S	1	3	2012	ML
Blåsflikmossa, <i>Lejeunea cavifolia</i>					
Fällmossa, <i>Antitrichia curtipendula</i>	S	3	1,3	2007, 2012	ER, LS, ML
Guldlockmossa, <i>Homalothecium sericeum</i>	S	3	1,3	2007, 2012	ER, LS, ML
Klippfrullania, <i>Frullania tamarisci</i>	S	3	3,4	2003, 2012	MA, ML
Kornbandmossa, <i>Metzgeria fruticulosa</i>	S	2	1	2013	PP
Lavar					
Glansfläck, <i>Arthonia spadicea</i>	S	1	3	2012	ML
Grynig lundlav, <i>Bacidia biatorina</i>	S	2	4	2003	MA
Rostfläck, <i>Arthonia vinosa</i>	S	3	1,3,4	2003, 2007, 2012	MA, ER, ML
Lunglav, <i>Lobaria pulmonaria</i>	NT	2	1	2007-10-24	ER, LS
Kärlväxter					
Storrams, <i>Polygonatum multiflorum</i>	S	2	4	2003	MA
Ek, <i>Quercus robur</i>	ÅGP	3	1	2007-10-24	ER, LS

Källor: MA – Malin Andersson, Länsstyrelsen; ER – Elisabeth Ryberg, Länsstyrelsen; LS – Lena Smith, Länsstyrelsen; ML – Mattias Lindholm, Pro Natura, PP – Peter Post, Länsstyrelsen

2.4.2 Geovetenskapliga bevarandevärden

Området ligger intill sprickdalssjön Lygnern med både branta hållar och sandiga – leriga marker ner mot sjön. Reservatet är beläget i direkt anslutning till den så kallade Mylonitzonen som är en av Sydvästsveriges mest framträdande deformationszoner. Inom Mylonitzonen karaktäriseras deformationszonerna ofta av att berget är kraftigt förskiffrat och rikt på glimmer. Berggrunden inom naturreservatet domineras av en bandad och delvis skivig bergartssekvens med omväxlande röda och grå bergarts led. I norr och i väster dominerar en grå till röd grå skiffrig eller gnejsig bergart och i söder dominerar en röd fältspatsrik granit.

Enligt jordartskartan består större delen av området mellan vägen och Storåns mynnig av lera. I den norra delens centrala parti finns ett mindre område med silt och den norra slänten domineras av morän. Hela området ligger under högsta kustlinjen. Storåns dalgång som har sin avslutning vid Smälteryd är ett representativt exempel på en meandrande å med en mångfald erosions- och sedimentationsformer. Området har betydande skönhetsvärden.

2.4.3 Kulturhistoriska bevarandevärden

Bygden kring Lygnern och Storåns dalgång är ett representativt odlingslandskap i skogsbygd. De gamla ädellövträden vid Smälteryd vittnar om en kulturbygd med lång historisk kontinuitet i brukandet.

Trakten kring norra Lygnern och Storån har ett mycket stort antal registrerade fornlämningar, varav en stor del är fyndplatser för flintavslag, skrapor, skafthålsyxor och mynt. Ett flertal områden har avgränsats, varav ett inom reservatet, som bedömts vittna om att området utnyttjats som boplatser (härlett av fynd kring stranden). Troligen var detta också en båtuppdagningsplats. Denna liksom många av de registrerade boplatserna i trakten har bedömts vara använda redan under stenåldern.

En grop registrerad som kulturhistorisk lämning finns mellan vallakern och bäckravinen. Den är cirka 5 m i diameter och 1,5 m djup, och har möjligen använts som fångstgrop.

2.4.4 Friluftslivsvärden

Avstånden är korta och det är lätt att ta sig fram i området, med undantag för stängsel kring betesmarker. Området begränsas till större delen av vägar, åkermark och vatten, så det är svårt att gå vilse. I söder växer dock ung barrskog som är bitvis svår att ta sig fram igenom.

Parkeringsplats och informationstavla anläggs i södra delen av området. En grillplats planeras också nere vid sjön.

Busshållsplats finns i Sätla, cirka en kilometers gångväg från området.

Framkomligheten i själva området är delvis begränsad på grund av stängsel för betesdjur, ställvis slyvegetation (i norra halvan), mindre bergbranter, samt i söder tät och ung barrskog.

2.5 Övrig bebyggelse och anläggningar

Länsväg 1609 mellan Fjärås och Sätla delar området på mitten.

I östra delen av skötselområde 4.2 där länsvägen viker av från skogsbrynet, finns en mindre byggnad som markägaren Sveaskog ansvarar för.

DEL B – SKÖTSEL

3. Skötsel och bevarandemål

3.1 Utgångspunkter vid indelning av skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från naturtyp och skötselbehovet. Naturreservatet är indelat i sex stycken skötselområden med tillhörande delområden.

Skötselområdena är:

1. Ekhage med bete/slåtter
2. Vallodling
3. Barrskog med visst skötselbehov
4. Ekskog med visst skötselbehov
5. Barrskog, avveckling
6. Vattenområden

Skötselområdenas avgränsning framgår av kartbilaga **3a**. Inom varje skötselområde kan en eller flera naturtyper förekomma. Vad denna indelning grundar sig på redovisas i **första tabellen under varje skötselområde**. I skötselområdena där det finns Natura 2000-naturtyper redovisas de under **andra tabellen** i varje skötselområde. Naturtyperna och Natura 2000-naturtypernas avgränsningar framgår av bilaga **3b och 3c**.

3.2 Utgångspunkter för bevarandemål

Uppföljningsbara bevarandemål fungerar som indikatorer i uppföljningsarbetet. Uppföljningen görs bland annat för att utvärdera skötseln i naturreservatet.

En trädvårdsplan, bilaga **3c**, berör skötselområdena 1 och 4, vilket framgår av kartan i bilaga **3d**. Mellan 15 och 20 ekar i området uppfyller definitionerna enligt Åtgärdsprogram för skyddsvärda träd i kulturlandskapet (2004).

3.3 Skötselområden med mål och åtgärder

Skötselområde 1

Naturtyp	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
Ekhage	4,4	5,1
Busksnår och bryn (delområde 1.2)	0,7	0
Summa	5,1	5,1

Natura 2000-naturtyp	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
9070 Trädklädd betesmark	4,4	5,1

Beskrivning

I reservatets södra del återfinns delområde 1.1 som utgörs av en ekhage med inslag av al i en bäckravin, och bok i västra delen. Mycket höga naturvärden är knutna till de gamla ekarna. En brukningsväg löper längs områdets norra kant, och i en båge ner mot östra delen av åkermarken (skötselområde 2) som innesluts av ekhagen. Mot ån i öster återfinns delområde 1.2 med igenväxningsvegetation i form av busksnår och brynmiljöer.

Väster om vägen återfinns delområde 1.3 som idag utgörs av ädellövskog, framförallt ek, med en relativt stor andel triviallöf, tall och inslag av gran. Området består av tidigare betad utmark, men mitt i området finns också en mindre inäga som för länge sedan hävdats genom slätter. I delområdet finns fortfarande värden kvar som är knutna till mer ljusöppna och hävdade förhållanden. Målsättningen är att så stor del som möjligt hägnas in för att möjliggöra betesdrift med nöt eller får. Vid betesdrift med häst ska gamla grova träd skyddas från skador.

Inom delområde 1.2, som är igenvuxet med busksnår, ska röjning utföras för att skapa en mer mosaikartad beteshage. Inslag av solbelysta busksnår och bryn är dock ett viktigt inslag i områdets ekhagar och bidrar med värdefulla livsmiljöer, spridningsvägar och skydd, inte minst för insekter och fåglar. En viss andel buskar och snår, särskilt av blommande och bärande buskar bör således lämnas i beteshagarna. Buskar och snår underlättar också förnyring av bl.a. ek då de kan fungera som betesskydd.

Bevarandemål

Ädellövträden gynnas för vidkronighet och hög ålder, och död ved tillåts till stor del förfalla orörd.

En förnyring av ädellöv gynnas för att säkerställa kontinuitet.

Vatten tillåts meandra och naturligt erodera marken.

I delområde 1.3 ska en beteshage anläggas med ljusöppna och välhävdade förhållanden.

Solbelysta busksnår och brynmiljöer lämnas i delar av ekhagarna för att skapa ett mer variationsrikt beteslandskap.

På sikt är målet att 1.1 slås samman med delområde 2.1.

Engångsåtgärder

Delområde 1.1 innehåller ett stort antal skyddsvärda träd som behöver skötsel, **bilaga 3d och 3e**. Akut behov av frihuggnings av jätteeckar. Gamla, grova träd, träd med håligheter och träd med hotade arter prioriteras.

I delområde 1.1 och 1.3 behöver ringbarkning och avverkning utföras av framförallt gran och triviallöf, till förmån för vitalisering av tall och ädellöv, samt för att återskapa ljusöppna hävdmiljöer. Om stora mängder ris uppkommer vid avverkning bör detta avlägsnas från området för att undvika negativ påverkan på markflora och markfauna.

I södra delen anläggs en parkeringsplats för 3-5 bilar. En eldstad anläggs nära Lygners strand (alternativt inom skötselområde 2.1) enligt bilaga 3a.

Underhållsåtgärder

Röjning av sly. Solbelysta busksnår och bryn bör dock lämnas i delar av beteshagarna för att skapa ett mer variationsrikt beteslandskap. Röjningsrester bör avlägsnas från beteshagen.

Bete alternativt slåtter.

Vid bete förordas får eller kor. Om hästar ska släppas i hagen måste samråd med förvaltaren ske, och vid behov ska gamla och grova ädellövträd hägnas ut ur betesfällan för att förhindra skador på träden.

Vid behov (se bilaga 3e) ska gamla, grova ekar ges bättre ljusförhållanden genom frihuggning.

Vid behov ska skötseldokumentet för områdets skyddsvärda träd (bilaga 3e) uppdateras.

Skador på gamla trädets rotsystem ska undvikas inom lämplig radie, för tunga fordon m.m.

Föryngring av ädellöv gynnas genom röjning, och vid behov stängsling.

Försiktiga röjningar ska göras vid behov kring fornlämningarna, för att hålla dem fria och synliga. Dock måste avverkning av större träd i anslutning till lämningarna undvikas eller planeras noggrant för att inte skada markbundna delar av dem.

Skötselområde 2

Naturtyp	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
Vallodling	0,8	0

Natura 2000-naturtyp	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
9070 Trädklädd betesmark	0	0,8

Beskrivning

Åkermark mitt i ekhagen som skötts maskinellt och använts som betesmark.

Bevarandemål

Halvöppen ekhage.

Engångsåtgärder

Underlätta föryngring av ädellövträd, främst ek. Anläggning av eldstad (alternativt inom skötselområde 1.1)

Underhållsåtgärder

Bete alternativt slätter. Gynna föryngring av ädellövträd, främst ek.

Skötselområde 3

Naturtyp	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
Tallskog	0,4	0
Barrblandskog	1,2	0
Lövblandad barrskog	2,5	4,1
Vägar	0,3	0,3
Summa	4,4	4,4

Beskrivning

Huvuddelen av skötselområdet domineras av barrskog med varierande inslag av ek och triviallövv.

Tall dominerar i samtliga bestånd men andelen gran är relativt stor i framförallt delområde 3.1 och 3.5.

Bevarandemål

Bestånden inom skötselområdet utvecklas mot lövblandad barrskog med dominans av tall och ek.

Mängden död ved ska successivt öka.

Andelen gran ska inte överstiga 10 procent i bestånden.

Engångsåtgärder

Inom samtliga skötselområden ska granföryngring röjas bort. I unga täta tallpartier bör en röjning/gallring genomföras. Om stora mängder röjningsrester uppstår bör dessa avlägsnas från området.

En del medelålders till äldre granar ringbarkas eller avverkas till förmån för ek, tall och triviallövv.

Underhållsåtgärder

Granröjning vid behov.

Skötselområde 4

Naturtyp	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
Ädellövsog	7,4	7,4

Natura 2000-naturtyp	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
9190 Näringsfattig ekskog	2,5	7,3

Beskrivning

Ek dominerar området i sluttningar och branter, och tall dominerar på höjderna och hållmarken. I området förekommer också inslag av gran och trivallöv. Skogen är till stor del näringsfattig med risvegetation i fältskiktet. I nedre och norra delen av delområde 4.2 är dock förhållandena lite rikare med mer storvuxna ekar och örtflora i fältskiktet.

Bevarandemål

Ädellövsog och tallbestånden utvecklas mot större innehåll av gamla och grova träd. Död ved i området ska lämnas helt orörd och volymen ska öka.

Andelen gran ska inte överstiga 5 procent.

Engångsåtgärder

Ringbarkning och avverkning av gran, till förmån för vitalisering av tall och ädellöv.

I delområde 4.2 finns en mycket stor ek med behov av frihuggning (se bilaga 3d och 3e).

Underhållsåtgärder

Granröjning vid behov.

Skötselområde 5

Naturtyp	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
Granskog	1.0	0
Ädellövsog	0	1.0
Summa	1.0	1.0

Beskrivning

Området domineras av produktionsgranbestånd i avverkningsmogen ålder. Ett inslag finns av ek och tall.

Bevarandemål

Området utvecklas mot i första hand ädellövsog med inslag av tall och triviallov.

Andelen gran ska inte överstiga 5 procent.

Engångsåtgärder

Granskogen utgör en del av ett sammanhängande bestånd som sträcker sig utanför reservatet. Markägaren får avverka granskogen inom reservatet i samband med att delarna av beståndet utanför reservatet avverkas. Lövträd och äldre tall ska inte avverkas.

Delområdet föryngras med lövskog, i första hand ädellöv.

Underhållsåtgärder

Röjning av gran, tall och i viss uträkning triviallöv för att gynna ädellövträd.

Skötselområde 6

Naturtyp	Areal år 2010 (ha)	Målareal (ha)
Vattenområde med strandmiljö	2.5	-

Beskrivning

Vattenområden i Storån och Lygnern. Inga särskilda mål eller åtgärder behövs.

3.5 Forn- och kulturminnesvård

En fast fornlämning med RAÄ-nummer Sätla 63:1 är ett avgränsat område vid stranden i delområde 1.1. En övrig kulturhistorisk lämning med RAÄ-nummer Sätla 62:1 är en grop mellan vallåkern och bäckravinen i skötselområde 1.1. Var fornlämningarna finns framgår av kartbilaga 3a.

Vid röjningar ska inte röjningsmaterial ligga kvar på lämningarna. Eldning får aldrig ske i närheten av dem då det kan ställa till svårigheter vid en eventuell framtida utgrävning. Lämningarna får inte skadas i samband med avverkning och utkörning av virke. Förvaltaren bör samråda med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet vid åtgärder i närheten av lämningarna som nämns ovan.

4. Friluftsliv

Var informationsskylt, vägar, parkeringsplats och eldstad finns framgår av kartbilaga 3a.

Bevarandemål:

En väl underhållen informationsskylt med beskrivning av naturreservatet ska finnas i området. En parkeringsplats med plats för 3-5 bilar ska finnas. En väl underhållen eldstad ska finnas.

Engångsåtgärder:

Informationstavlor ska sättas upp på den plats som är markerad på karta i bilaga 3a. Tavlan ska utföras enligt svensk standard och naturvårdsverkets

anvisningar Att skylta skyddad natur. Den ska bland annat innehålla karta över reservatet samt beskriva dess syfte, bevarandevärden och gällande föreskrifter för allmänheten. En engelsk text eller en engelsk sammanfattning ska finnas.

En parkeringsplats samt en eldstad ska anläggas på plats som är markerad på karta i bilaga 3a.

Underhållsåtgärder:

Informationstavlan, parkeringsplatsen och eldstaden ska tillses regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.

5. Gränsmarkering

Reservatets gränser ska märkas ut i fält. Ambitionen ska vara att arbetena genomförs under 2011. Gränsröjning ska utföras vid behov, då gränsen till stora delar löper genom sluten skog. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar ”Att skylta skyddad natur”.

6. Uppföljning

6.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Skötselåtgärder som utförs i reservatet bör dokumenteras av den som utför åtgärden. Av dokumentationen bör framgå:

- åtgärd
- plats (skötselområde)
- kostnad
- tidpunkt
- utförare

Åtgärder av restaureringskaraktär bör dokumenteras med foto före och efter åtgärd.

6.2 Uppföljning av bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske med de metoder som används inom miljöövervakning nationellt eller regionalt eller i samband med Natura 2000-uppföljningen. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i skötselplanen uppfylls och att skötseln fungerar. Uppföljningen kommer vara en viktig hjälp för förvaltarens planering av skötselarbetet.

I området finns många ekar som berörs av Åtgärdsprogram för skyddsvärda träd.

6.3 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när uppföljningen indikerar att det behövs.

7. Sammanfattning av planerad förvaltning

Förvaltningen av naturreservatet Smälteryd bekostas av staten.

Tabell 4. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1-3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Åtgärd	Skötselområde	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	1	Genomfört	-
Frihuggning, gallring, ringbarkning	1.1	Snarast	1
Bete eller slåtter	1.1	Snarast	1
Gallring, ringbarkning, röjning och stängsling av beteshage	1.3	Om möjligt	3
Bete inom ny beteshage	1.3	Om möjligt	3
Anläggande av eldstad	1.1, 2.1	Engångsåtgärd. Underhåll vid behov	2
Informationsskylt	1.1	snarast	1
Anläggande av p-plats	1.3	snarast	2
Revidering och uppföljning av skötsel av skyddsvärda träd	1.1, 1.3	2020	1
Röjning av gran och viss tall	3, 4	Snarast	2
Ringbarkning/avverkning av gran	3, 4	Inom 5 år	2
Uppföljning av skötselåtgärd	Hela området	Efter åtgärd	1
Uppföljning av bevarandemål	Hela området	-	2

8. Referenser

Allmänna referenser

- EUs art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.
- Gärdenfors, U. (red.) 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010 – The 2010 red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Halldén, A. (red.) 2002. Biotopkartering – vattendrag. Metodik för kartering av biotoper i och i anslutning till vattendrag. Reviderad version. Meddelande 2002:55, Länsstyrelsen i Jönköpings län, Jönköping.
- Naturvårdsverket informerar, Statens Naturvårdsverk, Solna.
- Naturvårdsverket 1999. Bedömningsgrunder för miljö kvalitet. Sjöar och vattendrag: bakgrundsrapport 1: kemiska och fysikaliska parametrar. Rapport 4920, Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket 2003. Kartering av skyddade områden – skogstyper i naturreservat och nationalparker. Rapport 5282, Naturvårdsverket, Stockholm.
- Naturvårdsverket 2004. Redovisning av 2004 års bidrag till länsstyrelsernas arbete med förvaltning av skyddade områden samt riktlinjer för redovisning av motsvarande bidrag för 2005 års verksamhet. Dnr 318-6884-04Ns, Skötselenheten, Naturvårdsverket, Stockholm.
- Nitare, J. (red.) 2000. Signalarter - indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

Riksantikvarieämbetet Fornsök. www.fmis.raa.se

Referenser specifikt för detta naturreservat

Länsstyrelsen f.d. Älvsborgs län 1994. Lövskogarna i Älvsborgs län - en sammanställning.

Naturvårdsverket 2004. Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar.

Naturvårdsverket 2004. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet.

Mark kommuns naturvårdsplan.

Nyckelbiotopsinventeringen, Sveaskog.

Statskogsutredningen 2004

Länsstyrelsen 2006. Strategi för formellt skydd av skogsmark i Västra Götalands län.

Samuelsson, L. 1982. Berggrundskartan 6B Kungsbacka NO. SGU AF 124.

Fredén, C. 1983. Jordartskartan 6B Kungsbacka NO. SGU NR 34.

Skötselområden Naturreservatet Smälteryd, Marks kommun

TECKENFÖRKLARING

- Eldstad
- Informationsskylt
- P-plats
- Skötselområden
- Övr kulturhistorisk lämning (punktobj)
- Fast fornlämning (yta)

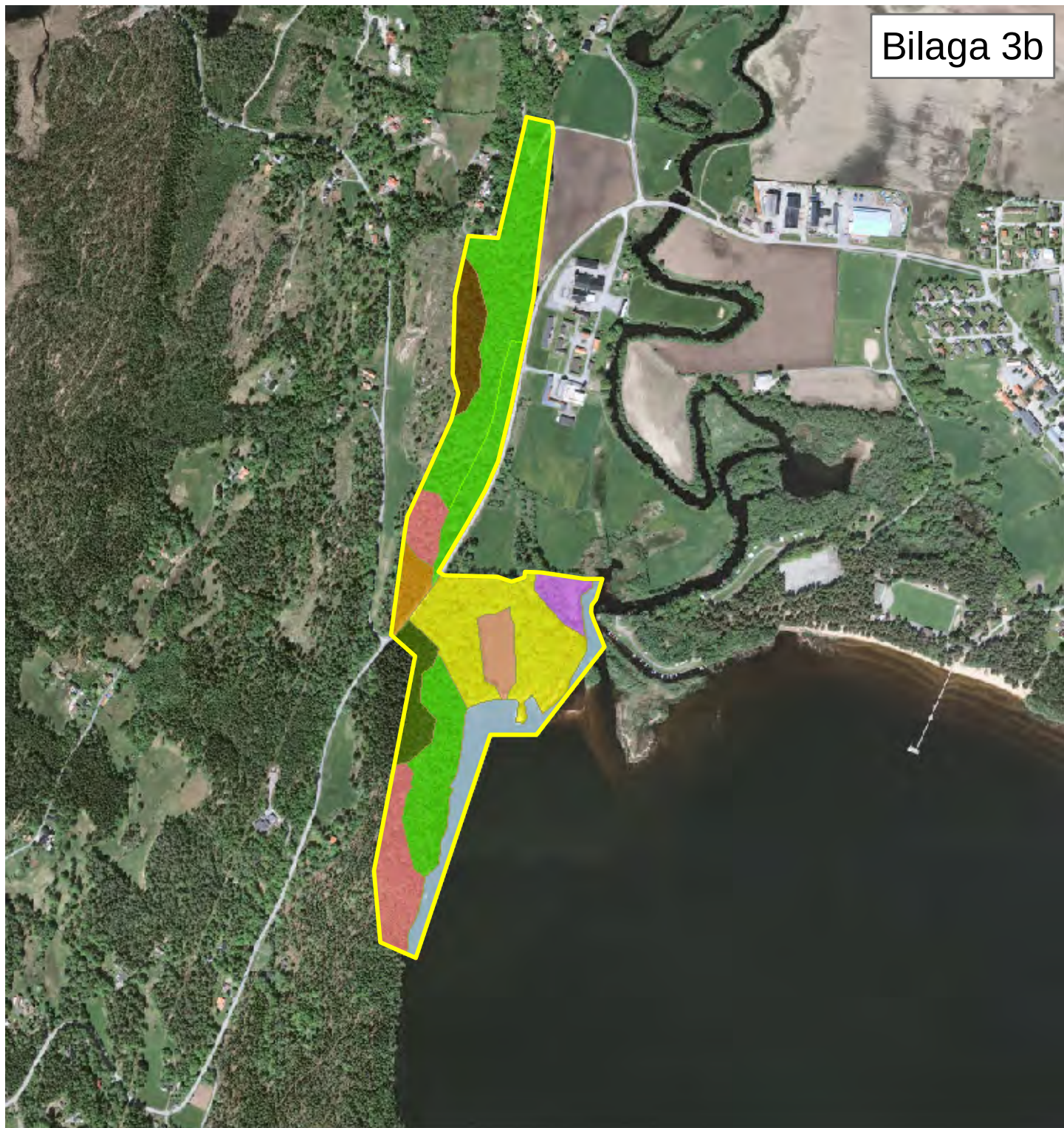
LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

1:10 000

0 100 200 400
Meter

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Smälteryd
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2014-06-09, dnr 511-23287-2012
GSD-Ortofoto © Lantmäteriet dnr 106-2004/188

Naturtyper Naturreservatet Smälteryd, Marks kommun

TECKENFÖRKLARING

	Barrblandskog		Sjö, åmynning m.m.
	Busksnår/bryn		Tallskog
	Ekhage		Ädellövskog
	Granskog		Åker, vall
	Lövblandade barrskogar		

1:10 000

0 100 200 400
Meter

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Smälteryd
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2014-06-09, dnr 511-23287-2012
GSD-Ortofoto © Lantmäteriet dnr 106-2004/188

Natura 2000-habitat Naturreservatet Smälteryd, Marks kommun

TECKENFÖRKLARING

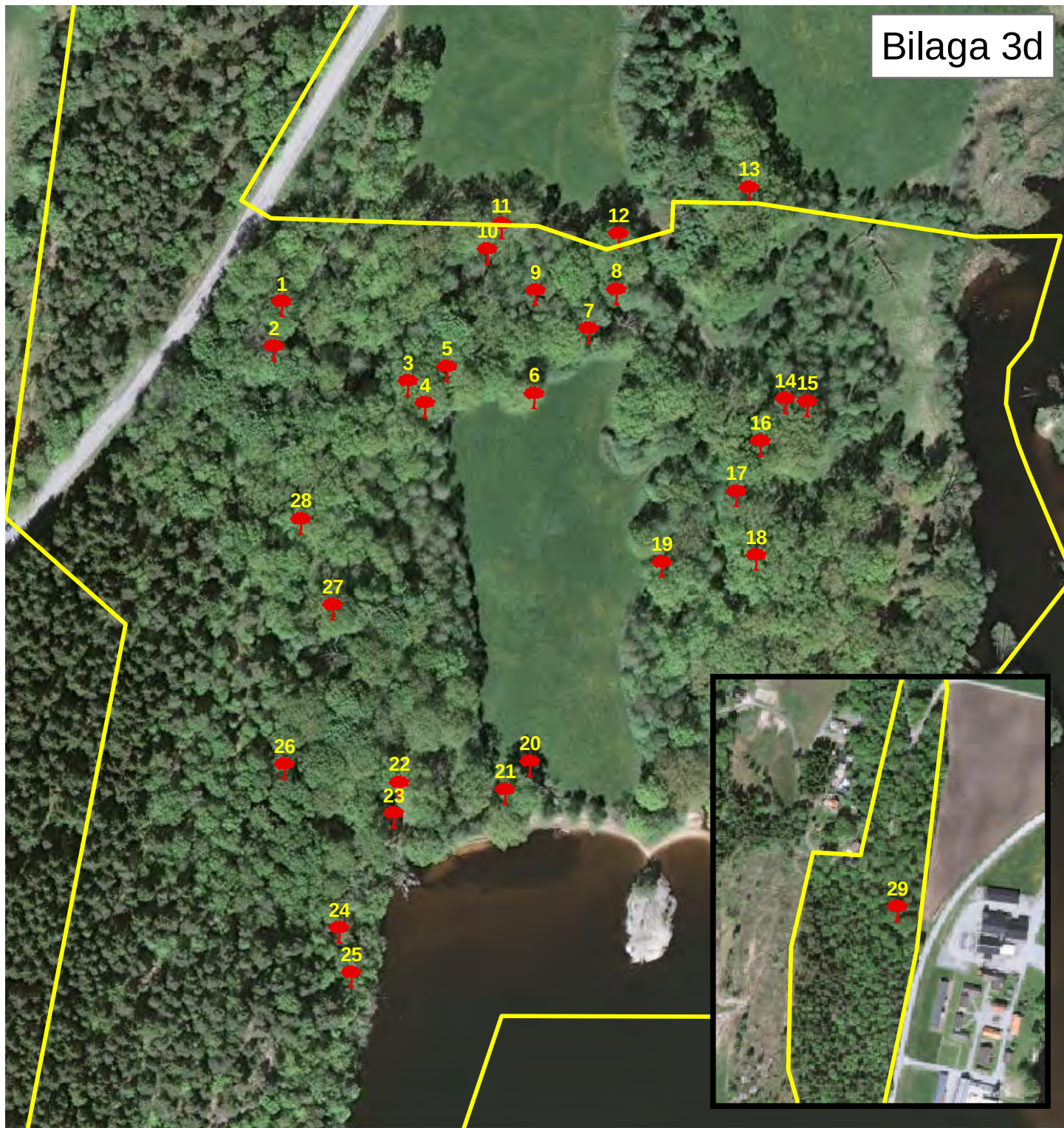
- 9070 Trädklädd betesmark
- 9190 Näringsfattig ekskog
- Utvecklingsmark

1:10 000

0 100 200 400
Meter

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Smälteryd
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2014-06-09, dnr 511-23287-2012
GSD-Ortofoto © Lantmäteriet dnr 106-2004/188

Skyddsvärda träd Naturreservatet Smälteryd, Marks kommun

TECKENFÖRKLARING

 Skyddsvärda träd

1:2 000 0 50 100 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för naturreservatet Smälteryd
Tillhör Länsstyrelsens beslut 2014-06-09, dnr 511-23287-2012
GSD-Ortofoto © Lantmäteriet dnr 106-2004/188

Skötsel av skyddsvärda träd i Naturreservatet Smälteryd

Kart-ID 1

Ek 305 cm

x koordinat: 1296955

y koordinat: 6384134

Behov av frihuggning: Framtida (>10 år)

Inventare: Lena Smith

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)

Håltyp: Medelstor hålighet (10-30 cm) ovan marken samt mycket mulm

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 21994

Artfynd: lunglav, *Lobaria pulmonaria*

Kart-ID 2

Ek 266 cm

x koordinat: 1296952

y koordinat: 6384118

Behov av frihuggning: Akut (inom 2 år)

Inventare: Lena Smith

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Klart försämrade vitalitet (20-50% av kronan lever)

Håltyp: Inga

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 21996

Artfynd: lunglav, *Lobaria pulmonaria*

Kart-ID 3

Ek 322 cm

x koordinat: 1297000

y koordinat: 6384105

Behov av frihuggning: Akut (inom 2 år)

Inventare: Lena Smith

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)

Håltyp: inga

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 21997

Artfynd: Inga

Kart-ID 4

Ek 330 cm

x koordinat:

y koordinat: 6384097

Behov av frihuggning: Snart (3-10 år)

Inventare: Lena Smith

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Klart försämrade vitalitet (20-50% av kronan lever)

Håltyp: Medelstor hålighet (10-30 cm) vid marken samt mycket mulm

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 22000

Artfynd: Inga

Kart-ID 5**Ek** 301 cm**x koordinat:** 1297014**y koordinat:** 6384110**Behov av frihuggning:** Framtida (>10 år)**Inventare:** Lena Smith**Datum:** 2007-10-24**Vitalitet:** Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)**Håltyp:** inga**Nr i databasen Skyddsvärda träd:** 22001**Artfynd:** Inga**Kart-ID 6****Ek** 270 cm**x koordinat:** 1297045**y koordinat:** 6384100**Behov av frihuggning:** Inget**Inventare:** Elisabeth Ryberg**Datum:** 2007-10-24**Vitalitet:** Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)**Håltyp:** Inga**Nr i databasen Skyddsvärda träd:** 22364**Artfynd:** rostfläck, *Arthonia vinosa***Kart-ID 7****Ek** 293 cm**x koordinat:** 1297065**y koordinat:** 6384123**Behov av frihuggning:** Snart (3-10 år)**Inventare:** Lena Smith**Datum:** 2007-10-24**Vitalitet:** Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)**Håltyp:** Medelstor hålighet (10-30 cm) vid marken samt mycket mulm**Nr i databasen Skyddsvärda träd:** 22002**Artfynd:** Inga**Kart-ID 8****Ek** 338 cm**x koordinat:** 1297075**y koordinat:** 6384137**Behov av frihuggning:** Inget**Inventare:** Elisabeth Ryberg**Datum:** 2007-10-24**Vitalitet:** Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)**Håltyp:** Medelstor hålighet (10-30 cm) vid marken samt mycket mulm**Nr i databasen Skyddsvärda träd:** 22346**Artfynd:** rostfläck, *Arthonia vinosa***Kart-ID 9****Ek** 341 cm**x koordinat:** 1297046**y koordinat:** 6384137**Behov av frihuggning:** Snart (3-10 år)

Inventerare: Lena Smith

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)

Håltyp: Stor hållighet och lite mulm som ligger på marken, ingångshål når marken

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 21999

Artfynd: Inga

Kart-ID 10

Ek 354 cm

x koordinat: 1297029

y koordinat: 6384152

Behov av frihuggning: Inget

Inventerare: Elisabeth Ryberg

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)

Håltyp: Liten hållighet (<10 cm) vid marken och lite mulm

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 22345

Artfynd: Inga

Kart-ID 11

Ek 273 cm

x koordinat: 1297034

y koordinat: 6384161

Behov av frihuggning: Inget

Inventerare: Elisabeth Ryberg

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)

Håltyp: Medelstor hållighet (10-30 cm) vid marken samt mycket mulm

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 22343

Artfynd: Inga

Kart-ID 12

Ek 403 cm

x koordinat: 1297076

y koordinat: 6384157

Behov av frihuggning: Inget

Inventerare: Elisabeth Ryberg

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)

Håltyp: Liten hållighet (<10) vid marken och lite mulm

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 22348

Artfynd: rostfläck, *Arthonia vinosa*

Kart-ID 13

Ek 371 cm

x koordinat: 1297123

y koordinat: 6384173

Behov av frihuggning: Snart (3-10 år)

Inventerare: Elisabeth Ryberg

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)

Håltyp: Eventuellt med liten hållighet ovan eller vid marken

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 22351

Artfynd: rostfläck, *Arthonia vinosa*

Kart-ID 14**Ek** 287 cm**x koordinat:** 1297135**y koordinat:** 6384097**Behov av frihuggning:** Inget**Inventerare:** Elisabeth Ryberg**Datum:** 2007-10-24**Vitalitet:** Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)**Håltyp:** Medelstor hålighet (10-30 cm) vid marken samt mycket mulm**Nr i databasen Skyddsvärda träd:** 22353**Artfynd:** Inga**Kart-ID 15****Ek** 330 cm**x koordinat:** 1297143**y koordinat:** 6384096**Behov av frihuggning:** Inget**Inventerare:** Elisabeth Ryberg**Datum:** 2007-10-24**Vitalitet:** Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)**Håltyp:** Stor hålighet (>30 cm) vid marken samt mycket mulm**Nr i databasen Skyddsvärda träd:** 22349**Artfynd:** rostfläck, *Arthonia vinosa***Kart-ID 16****Ek** 312 cm**x koordinat:** 1297126**y koordinat:** 6384082**Behov av frihuggning:** Inget**Inventerare:** Elisabeth Ryberg**Datum:** 2007-10-24**Vitalitet:** Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)**Håltyp:** Eventuellt med liten hålighet ovan eller vid marken**Nr i databasen Skyddsvärda träd:** 22354**Artfynd:** rostfläck, *Arthonia vinosa***Kart-ID 17****Ek** 343 cm**x koordinat:** 1297117**y koordinat:** 6384064**Behov av frihuggning:** Inget**Inventerare:** Elisabeth Ryberg**Datum:** 2007-10-24**Vitalitet:** Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)**Håltyp:** Liten hålighet (<10 cm) vid marken och lite mulm**Nr i databasen Skyddsvärda träd:** 22358**Artfynd:** rostfläck, *Arthonia vinosa***Kart-ID 18****Ek** 282 cm**x koordinat:** 1297124**y koordinat:** 6384041

Behov av frihuggning: Inget
Inventerare: Elisabeth Ryberg
Datum: 2007-10-24
Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)
Håltyp: Liten hålighet (<10 cm) vid marken och lite mulm
Nr i databasen Skyddsvärda träd: 22355
Artfynd: Inga

Kart-ID 19

Ek 375 cm
x koordinat: 1297090
y koordinat: 6384039
Behov av frihuggning: Inget
Inventerare: Elisabeth Ryberg
Datum: 2007-10-24
Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)
Håltyp: Medelstor hålighet (10-30 cm) vid marken samt mycket mulm
Nr i databasen Skyddsvärda träd: 22357
Artfynd: rostfläck, *Arthonia vinosa*

Kart-ID 20

Ek 290 cm
x koordinat: 1297042
y koordinat: 6383968
Behov av frihuggning: Inget
Inventerare: Lena Smith
Datum: 2007-10-24
Vitalitet: dött liggande
Håltyp: Stor hålighet (>30 cm) vid marken samt mycket mulm
Nr i databasen Skyddsvärda träd: 21992
Artfynd: Inga

Kart-ID 21

Ek 338 cm
x koordinat: 1297033
y koordinat: 6383958
Behov av frihuggning: Inget
Inventerare: Lena Smith
Datum: 2007-10-24
Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)
Håltyp: Medelstor hålighet (10-30 cm) ovan marken samt mycket mulm
Nr i databasen Skyddsvärda träd: 22010
Artfynd: Inga

Kart-ID 22

Ek 280 cm
x koordinat: 1296995
y koordinat: 6383961
Behov av frihuggning: Framtida (>10 år)
Inventerare: Lena Smith
Datum: 2007-10-24
Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)
Håltyp: Stor hålighet och lite mulm som ligger på marken, ingångshål når marken

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 22009
Artfynd: Inga

Kart-ID 23

Ek 286 cm

x koordinat: 1296993

y koordinat: 6383950

Behov av frihuggning: Snart (3-10 år)

Inventerare: Lena Smith

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)

Håltyp: Medelstor hålighet (10-30 cm) ovan marken samt mycket mulm

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 21991

Artfynd: Inga

Kart-ID 24

Ek 140 cm

x koordinat: 1296973

y koordinat: 6383909

Behov av frihuggning: Inget

Inventerare: Elisabeth Ryberg

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)

Håltyp: Inga

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 22366

Artfynd: guldlockmossa, *Homalothecium sericeum*

Artfynd: lunglav, *Lobaria pulmonaria*

Kart-ID 25

Ek 81 cm

x koordinat: 1296977

y koordinat: 6383893

Behov av frihuggning: Inget

Inventerare: Elisabeth Ryberg

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)

Håltyp: Inga

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 22288

Artfynd: lunglav, *Lobaria pulmonaria*

Artfynd: guldlockmossa, *Homalothecium sericeum*

Kart-ID 26

Ek 272 cm

x koordinat: 1296954

y koordinat: 6383968

Behov av frihuggning: Framtida (>10 år)

Inventerare: Lena Smith

Datum: 2007-10-24

Vitalitet: Minskad vitalitet (20-50% av kronan lever)

Håltyp: Medelstor hålighet (10-30 cm) ovan marken samt mycket mulm

Nr i databasen Skyddsvärda träd: 21998

Artfynd: Inga

Kart-ID 27**Ek** 234 cm**x koordinat:** 1296972**y koordinat:** 6384025**Behov av frihuggning:** Akut (inom 2 år)**Inventerare:** Lena Smith**Datum:** 2007-10-24**Vitalitet:** Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)**Håltyp:** Inga**Nr i databasen Skyddsvärda träd:** 21989**Artfynd:** lunglav, *Lobaria pulmonaria***Kart-ID 28****Ek** 252 cm**x koordinat:** 1296961**y koordinat:** 6384056**Behov av frihuggning:** Akut (inom 2 år)**Inventerare:** Lena Smith**Datum:** 2007-10-24**Vitalitet:** Klart försämrad vitalitet (20-50% av kronan lever)**Håltyp:** Inga**Nr i databasen Skyddsvärda träd:** 21990**Artfynd:** lunglav, *Lobaria pulmonaria***Artfynd:** fällmossa, *Antitrichia curtipendula***Artfynd:** guldlockmossa, *Homalothecium sericeum***Kart-ID 29****Ek** 345 cm**x koordinat:** -**y koordinat:** -**Behov av frihuggning:** Akut (inom 2 år)**Inventerare:** Mattias Lindholm**Datum:** 2012-03-14**Vitalitet:** Friskt eller ngt. minskad vitalitet (>50% av kronan lever)**Håltyp:** -**Nr i databasen Skyddsvärda träd:** -**Artfynd:** guldlockmossa, *Homalothecium sericeum*